

FITXA IDENTIFICATIVA

DADES DE L'ASSIGNATURA

Codi: 33615

Nom: Dificultats en el llenguatge oral i escrit

Cicle: Grau

Crèdits ECTS: 4,5

Curs acadèmic: 2026-27

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1304 - Grau Mestre/a Educació Infantil	Facultat de Formació del Professorat	4	Primer quadrimestre
1324 - Grau en Mestre en Educació Infantil (Ontinyent)	Facultat de Formació del Professorat	4	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1304 - Grau Mestre/a Educació Infantil	Dificultades en el llenguatge oral y escrito	BÀSICA
1324 - Grau en Mestre en Educació Infantil (Ontinyent)	DIFICULTADES EN EL LENGUAJE ORAL Y ESCRITO	BÀSICA

COORDINACIÓ

MARTINEZ GIMENEZ TOMAS

RESUM

Es tracta d'una matèria que, amb caràcter de formació bàsica, s'imparteix en el quart curs per a l'obtenció del Grau de Mestre d'Educació Infantil amb una càrrega de treball de 4,5 crèdits ECTS. S'organitza i s'imparteix des del Departament de Psicologia Evolutiva i de l'Educació.

L'assignatura té diversos objectius. El primer d'ells, dotar al professional de magisteri dels coneixements necessaris per a distingir les dificultats del desenvolupament del llenguatge i dels mètodes d'observació adequats a aquesta fi. En segon, informar l'estudiantat de la relació entre el desenvolupament del llenguatge i l'aprenentatge de la lectura i escriptura. En tercer lloc, dotar-li dels recursos necessaris per a afavorir i estimular el desenvolupament del llenguatge oral i escrit en l'aula.

CONEIXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

És recomanable que els estudiants hagen superat els objectius establits en les assignatures Adquisició i Desenvolupament del Llenguatge Oral i Necessitats Educatives Especials impartides en segon curs, ja que són el punt de partida per a comprendre el desenvolupament excepcional i la intervenció subsegüent de les persones amb dificultats en el llenguatge oral i escrit. Així mateix, també és recomanable que hagen adquirit els coneixements impartits en la matèria Iniciació a la Lectura i a l'Escriptura de tercer curs.

/span>

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

1304 - Grau Mestre/a Educació Infantil

Adquirir recursos per afavorir la integració educativa d'estudiants amb dificultats lingüístiques.

Afavorir les capacitats de parla.

Afrontar situacions d'aprenentatge de llengües en contextos multilingües.

Conèixer els diferents usos de la llengua oral i escrita adequats a l'edat dels alumnes.

Crear i mantenir llaços de comunicació amb les famílies per incidir eficaçment en el procés d'aprenentatge lingüístic.

Disposar de mitjans per a prevenir problemes en l'aprenentatge de la lectura, l'escriptura i la grafia.

Disposar de recursos per a prevenir les dificultats en l'adquisició de la llengua oral i corregir-les si és el cas.

Dissenyar, planificar i avaluar l'activitat docent i l'aprenentatge a l'aula en contextos multiculturals i de coeducació.

Expressar-se oralment i per escrit correctament i adequadament en les llengües oficials de la comunitat autònoma.

Identificar i planificar la resolució de situacions educatives que afecten estudiants amb diferents capacitats i diferents ritmes d'aprenentatge, així com adquirir recursos per a afavorir la seua integració.

Promoure el treball cooperatiu i el treball i esforç individual.

Reconèixer i valorar l'ús adequat dels llenguatges verbal i no verbal especialment respectuosos amb el principi d'igualtat.

Saber comunicar-se i interactuar amb infants amb problemes d'audició i altres dificultats del llenguatge.

Saber informar els especialistes per abordar conjuntament l'atenció a les necessitats que afecten l'audició i el llenguatge.

Saber observar i identificar retards i dificultats d'aprenentatge oral i escrit en el marc de l'aula ordinària.

Saber treballar en equip amb altres professionals de dins i fora del centre en l'atenció a cada estudiant, així com en la planificació de les seqüències d'aprenentatge i en l'organització de les situacions de treball a l'aula i en l'espai de joc.

1324 - Grau en Mestre en Educació Infantil (Ontinyent)

Adquirir recursos per afavorir la integració educativa d'estudiants amb dificultats lingüístiques.

Afavorir les capacitats de parla.

Afrontar situacions d'aprenentatge de llengües en contextos multilingües.

Conèixer els diferents usos de la llengua oral i escrita adequats a l'edat dels alumnes.

Crear i mantenir llaços de comunicació amb les famílies per incidir eficaçment en el procés d'aprenentatge lingüístic.

Disposar de mitjans per a prevenir problemes en l'aprenentatge de la lectura, l'escriptura i la grafia.

Disposar de recursos per a prevenir les dificultats en l'adquisició de la llengua oral i corregir-les si és el cas.

Dissenyar, planificar i avaluar l'activitat docent i l'aprenentatge a l'aula en contextos multiculturals i de coeducació.

Expressar-se oralment i per escrit correctament i adequadament en les llengües oficials de la comunitat autònoma.

Identificar i planificar la resolució de situacions educatives que afecten estudiants amb diferents capacitats i diferents ritmes d'aprenentatge, així com adquirir recursos per a afavorir la seua integració.

Promoure el treball cooperatiu i el treball i esforç individual.

Reconèixer i valorar l'ús adequat dels llenguatges verbal i no verbal especialment respectuosos amb el principi d'igualtat.

Saber comunicar-se i interactuar amb infants amb problemes d'audició i altres dificultats del llenguatge.

Saber informar els especialistes per abordar conjuntament l'atenció a les necessitats que afecten l'audició i el llenguatge.

Saber observar i identificar retards i dificultats d'aprenentatge oral i escrit en el marc de l'aula ordinària.

Saber treballar en equip amb altres professionals de dins i fora del centre en l'atenció a cada estudiant, així com en la planificació de les seqüències d'aprenentatge i en l'organització de les situacions de treball a l'aula i en l'espai de joc.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Introducció a les dificultats del llenguatge oral.

El desenvolupament del llenguatge oral.

La importància del context sociocultural en el desenvolupament del llenguatge.

L'avaluació escolar dels problemes del llenguatge oral.

Intervenció escolar i familiar en els problemes del llenguatge oral.

2. El retard del llenguatge.

Definició i conceptualització dels diferents tipus de retard.

Etiologia dels retards del llenguatge.

Avaluació de les diferents competències relacionades amb el llenguatge oral: fonològiques, lèxiques, morfosintàctiques i pragmàtiques.

Intervenció i estimulació del llenguatge oral en el centre escolar.

3. Les dificultats en el desenvolupament dels sons del parla.

Tipus i etiologia dels problemes d'articulació.

La detecció i avaluació dels problemes d'articulació.

Lactuació escolar en els problemes d'articulació.

4. El trastorn del llenguatge i el trastorn de la comunicació social (pragmàtic)

Definició i conceptualització. Diferents conceptualitzacions.

Hipòtesis etiològiques.

Avaluació de competències lingüístiques associades al llenguatge oral.

El suport escolar i familiar al xiquet amb trastorn del llenguatge.

5. Altres problemes en el llenguatge oral.

Els problemes de fluïdesa (disfèmies).

El mutisme selectiu.

Les disfonies.

El desenvolupament dels sistemes descriptura.

6. Introducció al llenguatge escrit en Educació infantil.

El desenvolupament dels sistemes descriptura. Diferències entre el llenguatge oral i escrit.
Els processos cognitius relacionats amb la lectura.

7. La lectura emergent: els precursors de la lectura.

Els precursors cognitius, socials i lingüístics relacionats amb l'adquisició de la lectura.
Avaluació primerenca de la capacitat lectora.
Estimulació dels factors relacionats amb l'adquisició de la lectura.

8. L'adquisició de la lectura.

L'aprenentatge primerenc de la lectura.
La creació de contextos d'aprenentatge de la lectura.
Els mètodes d'ensenyament de la lectura.
Peculiaritats idiomàtiques de la adquisició lectora del castellà i del valencià.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria-Pràctiques	45,00
Total hores	45,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	2,50
Elaboració de treballs individuals o en grup	10,00
Estudi i treball autònom	13,00
Preparació de classes	12,00
Preparació d'activitats d'avaluació	14,00
Resolució de casos pràctics	16,00
Total hores	67,50

METODOLOGIA DOCENT

Metodologia activa i participativa, integrant diferents metodologies instruccionals de cara a potenciar l'aprenentatge significatiu dels coneixements implicats i el desenvolupament de les competències pròpies de la matèria. La metodologia docent es basarà fonamentalment en els principis del aprenentatge invers (*flipped learning*), el aprenentatge col·laboratiu i la instrucció per parelles.

Entre les tècniques instruccionals bàsiques destaquen (1) La lectura prèvia de materials i la resolució de qüestionaris online , (2) presentacions dels continguts i resolució de dubtes, (3) la resolució grupal d'un llibre de cases (4) l'elaboració d'un portafolis i (5) la realització i presentació al aula de treballs complementaris.

AVALUACIÓ

Requisits mínims

Per a poder superar la matèria és necessari que l'estudiantat obtinga almenys un 4,5 tant en l'examen com en el seguiment d'activitats i pràctiques. En el cas de no aconseguir-se la nota mínima, en algun de aquests apartats, la nota màxima que es podrà obtenir en la matèria serà de 4,5, quedant suspesa fins a la pròxima convocatòria.

Examen

L'examen tindrà com a objectiu valorar els coneixements adquirits i atorgarà un 35 % de la qualificació final. L'examen estarà compost per dues parts:

1. qüestions curtes de resposta oberta, de 5 a 10.
2. i de 15 a 25 qüestions de tipus test.

La nota final de l'examen serà la mitjana aritmètica entre ambdues parts.
L'examen serà recuperable en la segona convocatòria.

Seguiment d'activitats i casos pràctics

Aquest apartat constituirà el 65% de la nota final i deurà valorar els següents punts:

- a) El seguiment de activitats prèvies i els qüestionaris online (15 %).
- b) La resolució del llibre de casos i del portafolis (35%).
- c) Assistència (5%)
- d) Activitats de aula (10%)

L'assistència i les activitats prèvies i els qüestionaris online no podran ser recuperats en la segona convocatòria, mantenint-se la nota obtinguda en la primera convocatòria.

El llibre de casos i les activitats d'aula podran ser recuperats en la segona convocatòria a través d'un examen pràctic.

La qualificació final s'obtindrà a partir de la mitjana ponderada, segons els percentatges assignats, a través de la següent taula:

0-4,9	Suspens.
5-6,9	Aprovat.
7-8,9	Notable.

9-10 Excel·lent o Matrícula d'Honor.

2º Convocatòria.

En el cas de tenir suspens l'examen teòric s'haurà de realitzar un nou examen, de característiques similars al de la primera convocatòria.

En el cas de tenir suspens el seguiment d'activitats i casos pràctics, per a la seua recuperació s'haurà de realitzar un examen de pràctiques, en el qual haurà de resoldre un cas similar als estudiats en el programa, al costat de l'elaboració d'una sèrie d'activitats pràctiques. Aquest examen serà de desenvolupament.

BIBLIOGRAFIA

- Gallardo, J.R.; y Gallego, J.L. (2000). Manual de logopedia escolar. Archidona (Málaga). Ediciones Aljibe.
- Gallego, J.L. (2000). Dificultades de la articulación en el lenguaje infantil. Archidona (Málaga). Ediciones Aljibe.
- Acosta, V. y Moreno, A. (2005). Dificultades de lenguaje en ambientes educativos. Del retraso al trastorno específico del lenguaje. Barcelona: Masson
- Bosch-Galcerán, L. (2003). Evaluación fonológica del habla infantil. Barcelona. Masson.
- Bryant, P. y Bradley, L. (1998). Problemas infantiles de lectura. Madrid: Alianza Editorial.
- Clemente, M. y Domínguez, A.B. (1999) La enseñanza de la lectura. Madrid: Pirámide.
- Defior, S. (2014). Procesos implicados en el reconocimiento de la palabra escrita. Aula, 20, 25-44.
- Escobar, R. (2004). Logopedia en educación infantil. Diagnóstico y tratamiento de las dificultades del lenguaje en educación infantil. Vigo. Ideas Propias.
- Jiménez, J. y Ortiz, M. (2000). Metalinguistic awareness and reading acquisition in the Spanish language. The Spanish Journal of Psychology, 3, 37-46.
- Juárez, A.; y Monfort, M. (2002). Estimulación del lenguaje oral. Madrid. Aula XXI. Santillana.
- Linuesa, M.C.,y Martín, I.R. (2014). Enseñanza inicial de la lengua escrita. De la teoría a la

pràctica. Aula, 20, 105-121.

- Narbona, J.; y Chevrie-Muller, C. (2001). El lenguaje del niño. Desarrollo normal, evaluación y trastornos. Barcelona. Masson.
- Peñafiel, F. y Fernández, J. (2000). Cómo intervenir en logopedia escolar. Resolución de casos prácticos. Madrid. Editorial DDS.
- Puyuelo, M. y Rondal, J.A. (Eds) (2003). Manual de desarrollo y alteraciones del lenguaje. Barcelona. Masson.
- Suárez-Coalla, P., García-de-Castro, M., y Cuetos, F. (2013). Variables predictoras de la lectura y la escritura en castellano. *Infancia y aprendizaje*, 36(1), 77-89.
- Suarez Yáñez, A. (2000). Iniciación escolar a la escritura y la lectura. Madrid. Pirámide.
- Cuetos, F. (2008). *Psicología de la lectura*. Barcelona. Madrid. Wolters Kluwer Educación.
- Beltrán J., López-Escribano, C. y Rodríguez E. (2006). Precusores tempranos de la lectura. En B. Gallardo, C. Hernández y V. Moreno (Eds.). *Lingüística clínica y neuropsicología cognitiva. Actas del I Congreso Nacional de Lingüística Clínica* (pp. 18-26). Valencia: Universitat de València
- Coll-Florit, M.(coord.)(2014). *Trastornos del habla y la voz*. Universitat Oberta de Catalunya
- Angiono, V.A.; Fernández, M.C. y Mercado, L.B. (2019). *Manual de los trastornos de la comunicación, el lenguaje y el habla: una mirada interdisciplinaria en niños y adultos*. Argentina: Editorial Brujas.
- Susanibar, F., Dioses, A., Marchesan, I., Guzmán, M., Leal, G., Guitar, B. & Junquera, A. (2016). *Trastornos del habla. De los fundamentos a la evaluación*. Madrid: EOS.
- Dehaene, S. (2015). *Aprender a leer: de las ciencias cognitivas al aula*. Buenos Aires: Siglo XXI Editores Argentina.
- De las Heras, G. y Rodriguez, L. (2015). *Guías de intervención logopédica en las dislalias. Síntesis*.
- Peña-Casanova, J. (2014). *Manual de Logopedia 4ª Ed* . Barcelona. Masson.

- Ripoll, J.C. y Aguado, G. (2015). Enseñar a leer. Como hacer lectores competentes. EOS.